

У багатьох наукових працях наводяться різні визначення терміна «бюджетна система». Зокрема, О. Д. Василик вважає, що бюджетна система України – це об'єднання всіх ланок державного бюджету на єдиних принципах[2]. На думку Л.А. Дробозіної, бюджетна система – це сукупність усіх бюджетів, що діють на території країни [3]. П.І.Юхименко, Л.Л. Лабезник стверджують, що бюджетна система – це сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, які формуються з урахуванням економічних відносин, державного й адміністративно-територіального устроїв та регулюються нормами права [4]. С. І. Юрій трактує бюджетну систему як сукупність окремих її ланок, юридично пов'язаних між собою, яка групується на загальноприйнятих принципах, що відповідають міжнародним стандартам» [7].

Таким чином, в основу усіх цих визначень авторами покладено поняття бюджетної системи, визначеного Бюджетним кодексом України, згідно з яким бюджетна система – сукупність державного та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного й адміністративного устроїв і врегульована нормами права [1].

Однак аналіз наукової літератури дозволив виявити наявність іншого підходу до визначення бюджетної системи, згідно з яким бюджетна система розглядається як фінансовий інструмент регулювання соціально-економічного розвитку суспільства. Л.В. Феценко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук зазначають, що бюджетна система – це система, що будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами й територіальними громадами, є атрибутом державності і має ефективну організацію для здійснення бюджетного

регулювання, спрямованого на підвищення рівня соціально-економічного розвитку[5].

Схожої думки дотримується й вчений І.Я. Чугунов, трактуючи поняття «бюджетна система» з урахуванням тенденцій соціально-економічного розвитку суспільства. Він визначає бюджетну систему як сукупність бюджетів, утворену на основі адміністративно-територіального устрою держави та взаємовідносин між ними, які вибудовуються з огляду на оптимальний розподіл і фінансове забезпечення повноважень органів державної та місцевої влад між бюджетами усіх рівнів, спрямованих на соціально-економічний розвиток суспільства. Економічна сутність бюджетної системи як інструмента регулювання економічного розвитку полягає у використанні архітекtonіки бюджетної системи, яка визначається сукупністю співвідношень між елементами бюджетної системи та механізмами їх оптимізації задля впливу на динаміку показників економічного розвитку [6].

Ми поділяємо точку зору цих авторів з огляду на те, що бюджетна система є одним із провідних інститутів держави, вона дозволяє здійснювати регулювання економічних і соціальних процесів в інтересах населення. В умовах розвиненої ринкової економіки, де можливості держави впливати на перебіг економічних процесів звужуються ринковими регуляторами, значно підвищується роль бюджетної системи як одного з найважливіших інструментів державного регулювання економіки з метою забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства.

Враховуючи викладені вище підходи до визначення бюджетної системи, варто зазначити, що бюджетна система – це сукупність усіх бюджетів між якими існує тісний взаємозв'язок і які ґрунтуються на єдиних принципах.

Література

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2542-14>
2. Василик О.Д. Державні фінанси України: підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
3. Дробозина Л.А. Финансы: Учебник для вузов / Под ред. проф. Л. А. Дробозиной. — М.: ЮНИТИ, 2001. — 527 с.
4. Теорія фінансів: підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 576 с.
5. Феценко Л.В. Бюджетна система України: навчальний посібник / Л.В. Феценко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук. - К.: Вид-во "ІНЖЕК", 2007. - 292 с.
6. Чугунов І.Я. Бюджетна система як інструмент регулювання економічного розвитку: автореф. дис.... д-ра екон. наук: спец. 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит / І.Я. Чугунов. – К.: Ін-т екон. прогноз. НАН України, 2003. – 40 с.
7. Юрій С.І. Бюджетна система: підручник / за ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 624 с.

УДК: 336.1:352

СУТНІСТЬ МУНІЦИПАЛЬНИХ ФІНАНСІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЕКОНОМІКИ

Свинарик Б.– ст. 5 курсу, гр. Фвнс-51

Науковий керівник – к.е.н., доцент Семцов В.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Актуальність дослідження. Сьогоднішня ситуація в Україні ставить цілу низку проблем. З однієї сторони у місцевої влади зростають обсяги повноважень, і внаслідок цього збільшуються витрати на державне управління, а з іншої сторони фінансові можливості місцевої влади обмежені – фінансових ресурсів не вистачає навіть на задоволення суспільних

потреб населення. Існуюча наразі система формування муніципальних бюджетів характеризується недостатнім рівнем фінансової автономії, зменшенням частки власних доходів, збільшенням міжбюджетних трансфертів, а також відсутністю ефективних стимулів соціально-економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування та використання муніципальних фінансів зосереджені у центрі уваги багатьох видатних науковців, таких як Василик О. Д. [1]; Каспрук Ю. В. [3]; Харченко В.О. [5]. та інших. Але на сьогоднішній час вирішення проблем забезпечення потреб муніципальних фінансів ще не достатньо досліджені й потребують особливої уваги з боку науковців.

Виклад основного матеріалу. Муніципальні фінанси - це основа економічної незалежності муніципальних утворень. Класичне визначення трактує муніципальні фінанси як систему економічних відносин, які складаються між державою, юридичними та фізичними особами щодо привласнення частини національного доходу через механізм оподаткування та його розподілу відповідно до виконання державою соціально-економічних функцій [4, с. 233].

Сутність муніципальних фінансів полягає в наступному: грошовий оборот є матеріальною основою фінансів. Реальний грошовий оборот являє собою економічний процес, який викликає рух вартості і №1, 2014 35 супроводжується потоком розрахунків і грошових платежів. Фінансові ресурси, які є джерелом фінансування відтворення виступають об'єктом реального грошового обороту [2, с. 12].

На думку Василика О.Д. муніципальні (місцеві) фінанси – це сукупність форм і методів створення і використання фондів фінансових ресурсів для забезпечення органами місцевого самоврядування виконання ними функцій в галузі економічного і соціального розвитку відповідних територій [1, с. 180].

Харченко В. О. визначає муніципальні фінанси – як фонди фінансових ресурсів, призначені для реалізації соціально-економічних завдань територіальних громад і забезпечення виконання покладених функцій на органи місцевого самоврядування [5, с. 10].

Отже, єдиного визначення муніципальних фінансів не існує, багато вчених підходять до трактування їх сутності з власних позицій. Саме багатоваріантність трактувань — муніципальних фінансів вимагає уточнення сутності процесів їх формування, розподілу та використання. Також зазначимо, що муніципальні фінанси – це соціально-економічні відносини, що виникають з приводу формування, використання та розподілу фінансових коштів, які надходять для вирішення завдань місцевого характеру. Дані відносини виникають між населенням, яке проживає на території муніципального утворення, господарюючими суб'єктами та органами місцевого самоврядування.

Муніципальні фінанси складаються з позабюджетних муніципальних фондів, коштів місцевих бюджетів, муніципальних та державних цінних паперів, які належать органам місцевого самоврядування та інших грошових коштів, які знаходяться в муніципальній власності. Головну роль у формуванні муніципальних фінансів відіграє їх основа, тобто місцеві бюджети, які виступають грошовим фондом формування і використання грошових ресурсів відповідних рівнів управління державними структурами. В зв'язку з цим очевидним стає той факт, що муніципальні фінанси не повинні обмежуватися фінансовими ресурсами, що надходять у безпосереднє розпорядження муніципалітету, тобто коштами, отриманими від держави, або такими, що формуються за рахунок діяльності органів місцевого самоврядування, позиковими коштами. Муніципальні фінансові ресурси, які органи місцевого самоврядування можуть залучити для розвитку, значно більші бюджетних коштів муніципалітету. Сучасні економічні теорії включають в них кошти підприємств та організацій, заощадження населення, кошти некомерційних, неурядових організацій, кошти господарюючих суб'єктів – нерезидентів, що функціонують (проживають) в межах означеного регіону. Саме в такому контексті і повинно розглядатися поняття «муніципальні фінанси».

В Україні існує практика запозичень органами місцевої влади, проте ринок муніципальних позик не сформовано, він ще лише починає своє становлення. Для цього необхідно проводити політику економічного зростання регіону, та поступово відходити від механізму субсидіювання місцевих органів влади з державного бюджету України.

Висновки. Отже, з вищезазначеного можна сказати, що існують різні погляди на поняття « муніципальні фінанси». В розглянутих поняттях спільним є те, що муніципальні фінанси визначені як грошові відносини, що складаються між органами місцевого самоврядування та органами державної влади, юридичними та фізичними особами, що функціонують (проживають) на певній території. Ці грошові відносини виникають в процесі вартісного розподілу і перерозподілу національного доходу (частково – і національного багатства) і акумулюються в органах місцевої влади, внаслідок чого формується місцевий бюджет, який є фіскальним інструментом регулювання соціально-економічного розвитку регіону. Слід зазначити, що в нашій країні муніципальні фінанси практично всюди настільки незначні, що не можуть реально вплинути на становище населення та якість послуг, що надаються органами місцевої влади.

Література

1. Василик О. Д. Бюджетна система України: підруч. / О. Д. Василик, К. В. Павлюк – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 544 с.
2. Євремova І.І. Правове регулювання планування та виконання місцевих бюджетів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / І.І. Євремova; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К., 2010. – 23 с.
3. Каспрук Ю. В. Вплив ресурсів місцевого бюджету на темпи економічного зростання області / Ю. В. Каспрук // Регіональна економіка. – 2012. – №4. – С. 38-44. 7
4. Круш П. В. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень: підручник / П. В. Круш, О. О. Кожемяченко – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 320 с.
5. Харченко В. А. Бюджет и его влияние на реализацию программы социально-экономического развития региона / В. А. Харченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2011. – №2. – С. 9-13.